

वीजबिलाचा सायबर करंट

आज रात्री १० वाजता आपल्या घरची वीज कटणार आहे. आपला मोबाईल अपडेट नाही. ग्राहकांनी सोबत दिलेल्या क्रमांकावर संपर्क साधावा असा मॅसेज आला तर ग्राहकांनी अशा मॅसेजला मुळीच प्रतिसाद देऊ नये. कारण महावितरण अशा मॅसेजच्या माध्यमातून ग्राहकांना कधीच धमकी देत नाही. ग्राहकांनो सतर्क रहा. सायबर चोरट्यांच्या जाळ्यात फसू नका.

जे वाचले ते
डॉ. यशवंत घुमे

९८२२३३९९२

दिवसेंदिवस ऑनलाईन पैसे फसवणुकीच्या घटना मोठ्या प्रमाणात वाढत आहेत. सामान्य जनतेमध्ये सायबर संदर्भात नसलेली सजगता व अज्ञान याचा गैरफायदा घेत काही समाजकंटक मोबाईल/व्हाट्सअपच्या माध्यमातून रात्री वीज खंडीत करण्याचा धमकीवजा संदेश पाठवतात. ग्राहक गळाला लागला की, त्याच्याकडून आवश्यक माहिती घेत ओटीपी मिळवून समोरच्याच्या बँक खात्यावर डळा मारायचा अशा आर्थिक फसवणुकीच्या घटना अलिकडे वाढत असल्याचे कानावर येत आहे. सायबर गुन्हेगारांकडून मोठ्या प्रमाणात आर्थिक फसवणुकीचे गुन्हे घडत असले तरी अशा घटनाच्या संदर्भात प्रश्नासन गांभीर्याने लक्ष देत नसल्यामुळे मोठ्या प्रमाणात गुन्हे वाढत आहे. घरातील वीज जोडणी तोडण्याचा थेट धमकीवजा मॅसेज देत हे अज्ञान गुन्हेगार ग्राहकांच्या बँक बॅलंसवर डळा मारतात. बरेचदा अनेकांच्या व्हाट्सअपवर मॅसेज आला असेल की, तुमचे मार्गील महिन्याचे वीज

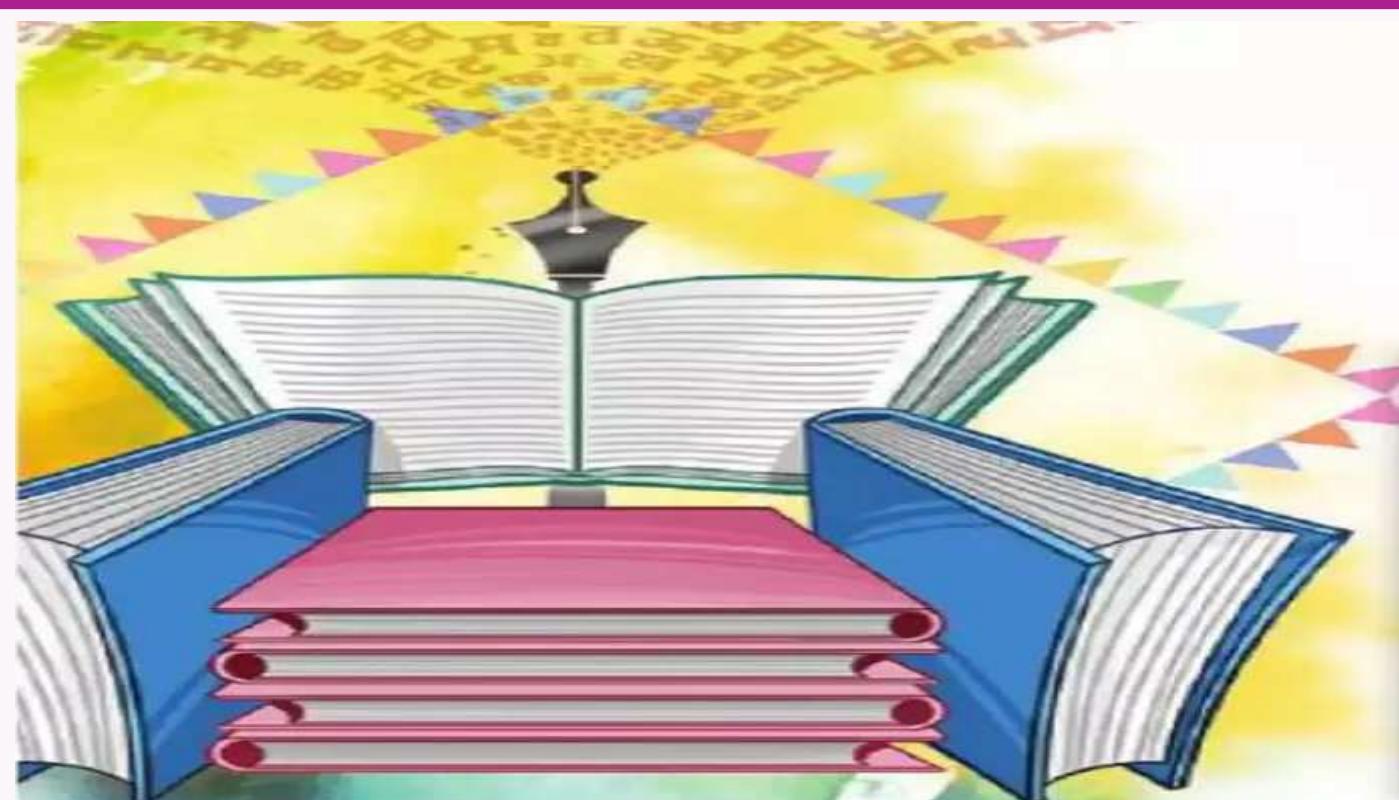
बिल भरलेले नाही. आपला मोबाईल क्रमांकही अपडेट नाही. त्यामुळे रात्री १० वाजता आपला वीजपुरवठा खंडित करण्यात येईल. ऑनलाईन अपडेटसाठी तात्काळ मोबाईल क्रमांकावर संपर्क साधावा, असा संदेश आला असेल. त्यात एक मोबाईल नंबर दिला जातो. संदेश वाचताच आपल्या घरातील वीज जोडणी तोडली जाणार या भितीने घाबरून ग्राहक गर्भगळीत होत संबंधित संपर्क क्रमांकावर फोन करतात. समोरील व्यक्ती आपण अधिकारी असल्याचे

भासवून संवाद साधायला सुरुवात करतो. आम्ही तुमची वीज बिल अपडेट करून देतो त्यासाठी तो समोरच्या ग्राहकाला आवश्यक ती माहिती मागवून चालाकपणे ओटीपी जाणून घेतो. आणि बँक खात्यावर डळा मारतो. अशा प्रकारच्या घटना नेहीच्याच झाल्या आहेत. म्हणून ग्राहकांनी सतर्क असणे आवश्यक आहे. एकदा माझ्याही मोबाईलवरी असा संदेश आला होता. परंतु मला या प्रकरणाची कल्पना असल्यामुळे समोरच्याला संपर्क

करताना आपला ओटीपी सांगितला नाही. चर्चेत त्याच्याकडून काही तथ्य ऐकायला मिळाली. आपण सांगितले आम्ही तर आमचे बिल भरलेले आहे. तर ते त्या बिलाचा नंबर मागतात. बिलाविषयी सविस्तर जाणून माहिती जाणून घेतात. काही कार्यवाही करत असल्याचे भासवून आपल्याकडून ओटीपी मागतात. एकदा ओटीपी दिला की आपले बँक खाते खाली झालेच म्हणून समजा. सायबर संदर्भामध्ये सामान्य माणसांच्या मनामध्ये असलेल्या

अज्ञानाचा चोरटे गैरफायदा घेतात. वीज बिलाच्या मॅसेज घटनामध्ये मोठी वाढ झाली आहे. हे गुन्हे उकल होण्याचे प्रमाण नगण्य असल्यामुळे गुन्हेगार निर्धावले आहे. ग्राहकांनी कधीही लक्षात घेतले पाहिजे की, एकत्र वीज कंपनीकडून असा संदेश घेतच नाही. अणि आलाही तरी अशा मॅसेजकडे लक्ष देऊ नये. गरज भासल्यास शहरातील महावितरण कार्यालयाशी संपर्क साधावा. यानिमित्ताने महावितरण कार्यालयाला सुद्धा सुचना करावीशी वाटते की, त्यांनीही नागरिकांमध्ये अशा संदर्भामध्ये सजगता येण्यासाठी नागरिकांसाठी सेमिनार, चर्चासप्रती आयोजित करावे. पत्रकार परिषदेच्या माध्यमातून आपल्या ज्या सूचना असतील त्या नागरिकांपर्यंत पोहोचाव्या. महावितरण बिलाच्या पेंटेसाठी लिंक किंवा सॉफ्टवेअर डाऊनलोड करायला कधीच सांगत नाही. असे कणे ग्राहकांनीही ठाठावे. कोणी मागितले तरी वैयक्तिक मोबाईल क्रमांकावर संपर्क साधू नये. ऑनलाईन व्यवहार करायचा असेल तर एखाद्या आपल्या खास जवळच्या परिचित माणसाशी संपर्क साधावा. कधीही महावितरण मॅसेजमध्ये ग्राहकांना संपर्क करण्याविषयी सांगत नाही. रात्री १० वाजल्यानंतर घराची वीज तोडप्याची धमकी देत नाही. ग्राहकांनो जागे रहा, सतर्क रहा, सुरक्षित रहा.

आपण काही करू शकत नाही

अनेक ठिकाणी अनेक गोष्टी घडताना आपण पाहतो. कुठं एखाद्या कार्यक्रमात धांगाडिंगा सुरु असतो, कुठं कायंक्रमच उंगिरा सुरु होतात, भाषेच्या बाबतीत विचारायलाच नको. 'स्वयंपाक' हा शब्दच विसरून गेल्यासारखा झाला आहे. हे सारं सारं आपण पाहतो आणि सोऱ्यांन देतो; कारण एकच, काय कराणर आपण?

आचार्य अत्रे जयंतीनिमित एका सोहळ्याला गेले होते. त्या सोहळ्याची सुरुवात महाराष्ट्रीयात झाली. शाळेच्या शोट्या मुलांनी फार सुंदर गीत म्हटलं; परंतु त्यांचं पहिले कडवळ वगळल होतं. ते कडवळ आहे:

रेवा वारा कृष्ण कोयना भद्रा गोदावरी एकपणाचे भरती पाणी मारीच्या घागरी भीमतांडीच्या तडवान या युमेचे पाणी पाजा जय महाराष्ट्र माझा, गर्जी महाराष्ट्र माझा... मला आश्रय वारलं. सभागृहाबाबूर्हे त्या मुलांना मी भेटले आणि विचारलं, 'पहिले कडवळ का वगळल?' मुलं गोरीमोरी झाली. मी म्हटलं, 'बाळांने, तुम्ही फार छान गायलात. तुमचे उच्चाराही चांगल होते.' मुलांनी आपल्या शिक्षिकेकड पहिलं. त्या बाई म्हणाल्या, 'अहो, आत हे महाराष्ट्र गीत राज्य सरकारांस 'राज्य गीत' म्हणून घोषित केलंय आणि दोनच कडवी घ्यायला सांगितलंय.' मी चकित झाले. पहिल्या कडव्यात महाराष्ट्रीयात झाली. त्या मुलांना सहज पाठ झाल्या असत्या. त्यातील रेवा म्हणजे नर्मदा, ती तर फार महत्त्वाची नदी. मराठ्यांनी अटकेपार झेंडा रोवला, त्याचा उल्लेख, 'तडवान या युमेचे पाणी पाजा' यात येतो. हे का वाळाच्याच? कधी राजा बढे, संगीतकार श्रीनिवास खेळे, मूळ गायक शाहीर साबळे यांच्या आत्माकाला वेदाना झाल्या असतील ना! इथं, आपण काही करू शकतो? नाही ना. कुसुमग्रजांची 'अनामीरी' ही कविता सातावीच्या पाठ्यपुस्तकात आहे. आपले किंती जवाब सीमेवर मृत्युमुखी पडले, याची अपल्याला निर्णयातीच येती. यात येतो ते जाणवून देते. यु-खूबवर एका सातावीच्या शिक्षकांनं ही कविता मुलांना म्हणायला लावून शिकवली, तेव्हा त्यांनी कीली लिहिण्याएवजी 'लेखक कुसुमग्रज' असं लिहिल होत. काय कराणर आपण? काही करू शकत नाही. जवानांच्या संदर्भात एका सामाजिक कार्यक्रमात पाठ्यपुस्तकात आपले गेले होते. त्यांच्या मॅसेजमध्ये गुन्हेगार निर्णयातीच येती. यात येतो ते जाणवून देते. यु-खूबवर एका सातावीच्या शिक्षकांनं ही कविता मुलांना म्हणायला लावून शिकवली, तेव्हा त्यांनी कीली लिहिण्याएवजी 'लेखक कुसुमग्रज' असं लिहिल होत. काय कराणर आपण? काही करू शकत नाही. जवानांच्या संदर्भात एका कार्यक्रमात पाठ्यपुस्तकात आपले गेले होते. त्यांच्या मॅसेजमध्ये गुन्हेगार निर्णयातीच येती. यात येतो ते जाणवून देते. यु-खूबवर एका सातावीच्या शिक्षकांनं ही कविता मुलांना म्हणायला लावून शिकवली, तेव्हा त्यांनी कीली लिहिण्याएवजी 'लेखक कुसुमग्रज' असं लिहिल होत. काय कराणर आपण? काही करू शकत नाही. जवानांच्या संदर्भात एका कार्यक्रमात पाठ्यपुस्तकात आपले गेले होते. त्यांच्या मॅसेजमध्ये गुन्हेगार निर्णयातीच येती. यात येतो ते जाणवून देते. यु-खूबवर एका सातावीच्या शिक्षकांनं ही कविता मुलांना म्हणायला लावून शिकवली, तेव्हा त्यांनी कीली लिहिण्याएवजी 'लेखक कुसुमग्रज' असं लिहिल होत. काय कराणर आपण? काही करू शकत नाही. जवानांच्या संदर्भात एका कार्यक्रमात पाठ्यपुस्तकात आपले गेले होते. त्यांच्या मॅसेजमध्ये गुन्हेगार निर्णयातीच येती. यात येतो ते जाणवून देते. यु-खूबवर एका सातावीच्या शिक्षकांनं ही कविता मुलांना म्हणायला लावून शिकवली, तेव्हा त्यांनी कीली लिहिण्याएवजी 'लेखक कुसुमग्रज' असं लिहिल होत. काय कराणर आपण? काही करू शकत नाही. जवानांच्या संदर्भात एका कार्यक्रमात पाठ्यपुस्तकात आपले गेले होते. त्यांच्या मॅसेजमध्ये गुन्हेगार निर्णयातीच येती. यात येतो ते जाणवून देते. यु-खूबवर एका सातावीच्या शिक्षकांनं ही कविता मुलांना म्हणायला लावून शिकवली, तेव्हा त्यांनी कीली लिहिण्याएवजी 'लेखक कुसुमग्रज' असं लिहिल होत. काय कराणर आपण? काही करू शकत नाही. जवानांच्या संदर्भात एका कार्यक्रमात पाठ्यपुस्तकात आपले गेले होते. त्यांच्या मॅसेजमध्ये गुन्हेगार निर्णयातीच येती. यात येतो ते जाणवून देते. यु-खूबवर एका सातावीच्या शिक्षकांनं ही कविता मुलांना म्हणायला लावून शिकवली, तेव्हा त्यांनी कीली लिहिण्याएवजी 'लेखक कुसुमग्रज' असं लिहिल होत. काय कराणर आपण? काही करू शकत नाही. जवानांच्या संदर्भात एका कार्यक्रमात पाठ्यपुस्तकात आपले गेले होते. त्यांच्या मॅसेजमध्ये गुन्हेगार निर्णयातीच येती. यात येतो ते जाणवून देते. यु-खूबवर एका सातावीच्या शिक्षकांनं ही कविता मुलांना म्हणायला लावून शिकवली, तेव्हा त्यांनी कीली लिहिण्याएवजी 'लेखक कुसुमग्रज' असं लिहिल होत. काय कराणर आपण? काही करू शकत नाही. जवानांच्या संदर्भात एका कार्यक्रमात पाठ्यपुस्तकात आपले गेले होते. त्यांच्या मॅसेजमध्ये गुन्हेगार निर्णयातीच येती. यात येतो ते जाणवून देते. यु-खूबवर एका सातावीच्या शिक्षकांनं ही कविता मुलांना म्हणायला लावून शिकवली, तेव्ह

